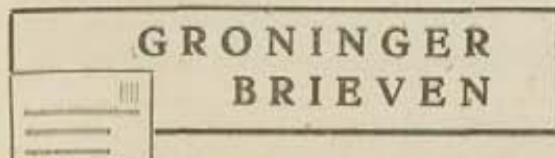

Een anonymus verzamelde een keurige collectie lijdens- en opstandingsliederen uit heel onze letterkunde. Tenminste — op een na — van christelijke schrijvers uit alle eeuwen. Vreemd doet Verwey hier tusschen aan. Zijn Christussonnet is toch allerminst christelijk. Daar elke verantwoording ontbreekt, moeten we maar aannemen, dat het op een verglissing berust. Overigens een smakelijk uitgegeven en goed boekje.

Gron.

H. S.

Amice frater.

Er is zeker voor het kind van God, dat het Woord des Heeren liefheeft, gesenerel reden om eenige wetenschap te haten of te vreesen.

Te haten allerminst, want wat de wetenschap werkelijk ontdekt, dat laat God de Heere haar zien. Hij is het, Die de oogen daarvoor opent.

Hij schiep alle ding en onderhoudt het in Zijn voorzienigheid en Hij gaf den mensch de taak tot de ontplooiing van Zijn werken, om die dus te leeren kennen naar zijn vermogen en ze te beheerschen tot den rijken dienst des Heeren. En hoezoer de mensch van God is afgefallen en zich tegen Hem moge keeren, God laat noch Zijn werk, noch die taak der menscheit los. Zij zal die moeten volbrengen ook in een weg van veel moeite en lijden en zelfs van verzet en ongehoorzaamheid en misbruik van Gods gaven. Zoo zal de geloovige elke werkelijke vinding der wetenschap met blijdschap vernemen. Hoe meer hij hoort van het wonder van Gods groote en kleine wereld — want die kleine wereld van het atoom is wonderlijker nog dan de groote van zon en maan en sterren — des te meer verheugt hij zich over den grooten Schepper aller dingen.

Te vreesen stellig ook niet. Waarom zou hij? Want hoe goddeloos de mensch ook moge spreken in zijn haastige conclusies of handelen in de hem geschonken macht, geen scheppel zal zich kunnen roeren of bewegen tegen den wil van God.

Wij moeten wel onderscheiden de werkelijke feiten der wetenschap en de verklaringen, die zij waagt, meermalen om de Schrift te weerspreken. Als een sterrekundige zegt: ik heb het heelal doorzocht maar God niet gevonden, dan wordt de werkelijkheid daar niet anders van. Wij zeggen alleen: arme dwaze man.

Het is zeker wel een fout van de kinderen der kerk dat zij te veel aandacht aan zulke loochening der Schrift hebben geschonken. Zij gingen te veel achter de verwaande natuurkundige wetenschap der achtentiende en negentiende eeuw aanloopen, hetzij met een soms schuchtere apologie, hetzij met een poging om door aanpassing van de Bijbelse gegevens bij de beweringen der natuurkundigen zooveel mogelijk van den Bijbel te redden. Dat was alles nutteloos en gevaarlijk werk.

Het was, om dit te doen zien, dat ik iets mededeelde omtrent de verlegenheid van de huidige natuurkundigen en de omverwerping van alle stoute beweringen der vorige eeuw.

Wat Bacon zei, dat halve wetenschap van het geloof afvoert, maar hele wetenschap daar weer heenleidt moge niet geheel waar zijn, er zit wel wat waars in.

Het is voor ons dan ook naar mijn meening heelmaal niet noodig, om van de scheppingsdagen, ter wille van de wetenschap, tijdperken te maken.

Dat is weer zoo'n concessie, die de Bijbel heelmaal niet noodig heeft.

Ik voel meer voor hetgeen een orthodoxe Jood tegen mij zei in een gesprek in den trein. Hij vertelde mij een natuurkundige gesproken te hebben, die beweerde: de Bijbel met zijn zes dagen heeft het heelmaal mis, want neem nu zoo'n enkele aardlaag. Er zijn miljoenen jaren voor noodig geweest om die te vormen. Mijn Joodsche medereiziger had geantwoord: dat geloof ik wel, als U die aardlaag had moeten maken. Maar de groote Schepper aller dingen had er nog niet één seconde voor noodig.

Trouwens, ook al bleek ons later, dat de vorming der aarde in miljoenen jaren was geschied, wat deed dit dan nog af van het groote wonder der schepping?

Een der grootste dwaasheden der natuurkundige wetenschap is deze, dat zij de moeilijkheid van de wording aller dingen wil verkleinen door haar over miljoenen jaren uit te strijken. Dat moest een redelijk denkend mensch toch aanstands gevoelen.

Een Amerikaansch geoloog schreef eens: wij weten van de wording der dingen niets af, en er is daarom geen geloofwaardiger verhaal dan dat van den Bijbel.

Het is dus wel dwaas ter wille van een overmoedige en zich telkens vergissende wetenschap aan de vastheid van den Bijbel te gaan twifelen.

De fout ligt geheel bij den mensch. Ook voor de natuurkunde is de Bijbel het licht op haar pad en zij zou voor heel wat dwaasheden bewaard zijn gebleven, als zij zich niet had vermaand met den Bijbel te leven te spreken en zijn licht te verwerpen.

Maar nu kom ik tot iets heel ergerlijks, dat mij aangeleidend gaf, om met U over deze dingen te handelen.

Ik bedoel het ontzettend geknoel, dat de valsche profetie van het Barthianisme in deze dagen aandurft met den Bijbel.

Men doet toch net, alsof men den Bijbel als het Woord van God aanvaardt, alsof men waarachtig belijdt, dat de Almachtige God, Schepper is van hemel en aarde, vindt zoo dus bij den eenvoudigen geloovige vertrouwen, maar tracht hem onderwijl de vastheid van het Woord van God, dat Woord feitelijk zelf, te ontfutselen. Dat is veel erger dan wat de natuurkundige wetenschap en veeleer zij, die haar misbruiken tegen Gods Woord, hebben gewaagd.

De brutale loochenaar der Schrift is lang zoo gevaarlijk niet als deze nieuwmodische theologen.

En wij moeten hun ondermijnd werk niet onderschatten.

In de Fransche theologische literatuur, die ik las, merk ik, op hoe ontzettende wijze de protestantsche kerken daar worden vergiftigd.

En wat geschiedt er in ons land bijv. door een „Kleine Dogmatiek“ van prof. van Niftrik, die in de Ned. Herv. Kerk blijkbaar veel invloed oefent, en zooals men zich zal herinneren door een christelijke onderwijzersvereniging indertijd als voorlichter werd geroepen?

Ik bepaal mij tot ons onderwerp, dus tot het eerste artikel van de apostolische belijdenis: ik geloof in God, den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde.

O, dat wordt in die dogmatiek aanvaard, en er worden allerlei vrome dingen van gezegd. Maar nu moeten wij het weerzinwekkend theologisch spel eens nagaan, waarin alles ook weer wordt gemoend.

Ik druk mij sterk uit, maar het is eenmaal niet anders dan weerzinwekkend. Ik heb er geen anderen naam voor.

Het hoofdstuk over het eerste artikel begint met de vraag: waar komt de wereld vandaan?

De geleerde schrijver kent blijkbaar slechts twee antwoorden op die vraag, die hij uitersten noemt, wat mij niet zeer wetenschappelijk lijkt. Het eene antwoord komt dan van de mannen der „Verlichting“ der achttiende eeuw; hij doelt blijkbaar o.a. op Leibniz. Die „Verlichting“ erkende nog, dat de schepping een Maker moest hebben, zag de voetsporen Gods in het geschapene, en dacht deze wereld de beste mogelijke.

Daar zat in dit rationalisme nog eenige redelijkheid. De mensch was nog niet volkomen dwaas.

Maar dr van Niftrik vindt dit heelmaal mis. Hij spot: men ziet het schip dezer wereld, en men rijst de vlag van het geloof in God den Schepper.

Maar dan is er het andere antwoord, dat van den ouden ketter Marcion, wiens ketterij door Barth weer is opgevat. Die Marcion, dus dr van Niftrik, welgerde deze vlag op een modderschuit te zetten. God kon niet aansprakelijk gesteld worden voor deze wereld, en zoo moesten er twee goden zijn, en de schepping werd toegeschreven aan den Demiurg, den wereldmaker, den God van het Oude Testament.

Als wij, dus dr van Niftrik, moeten kiezen tusschen de „Verlichting“ en Marcion, dan kiezen wij in dezen tijd allen — ja, dat staat er: allen — voor Marcion.

Feitelijk doet hij het ook. Is'f'het niet vreeselijk, dat deze theoloog hier geen oogenblik aandacht zelfs waardig keurt aan de belijdenis der Reformatie?

Wat waagt niet een nietig mensch, als hij Gods schepping een modderschuit durft te noemen, zonder te bedenken, dat Gods werken goed zijn maar dat hij zelf mee de oorzaak van de ellenden van ons leven is? Zoo diep viel zeker de „Aufklärung“ niet. Haar hoogmoed steeg niet zoo vermetel.

Dr van Niftrik gaat dan voort en zegt, dat een ander antwoord mogelijk is. Het probleem is verkeerd gesteld. De belijdenis van God den Schepper wil mij niet vertellen, waar de wereld vandaan komt.

Want de kerk — er staat werkelijk de Kerk — belijdt den Schepper, niet de schepping. Want het gaat hier dan niet over de wereld, den kosmos op zich zelf, of over den mensch op zich zelf, maar over wereld en mensch in hun relatie tot deze wereld.

God heeft zich in relatie gesteld tot deze wereld. En, zoo wordt gevraagd: boezemt het u belang in, interesseert het u werkelijk, wie deze wereld gemaakt heeft en waar zij vandaan komt?

Ik antwoord: natuurlijk interesseert mij zulks en gij, hooggeleerde hebt er alle belang bij, uw tijdelijk en eenwig heil zit er aan vast. Wie de Schepper is van de wereld, van U en van mij.

Het komt ons niet toe te oordeelen over iemands staat, en een christen kan ook in zijn loochening diep vallen, maar het komt mij voor, dat een mensch niets erger hier op deze wereld kan doen, dan het werk Gods te smaden en het een modderschuit te noemen, en er spottend over te spreken, alsof er niets minders ooit is geweest dan deze wereld en de kosmos. Te min, om er belang bij te hebben. Wie dit alles heeft geschapen. Als prof. van Niftrik een schilderij wil kopen, zal hij steeds bij elk kunstproduct de vraag

stellen: wie was de maker? En hij zal het waarlijk niet aangenaam vinden, als hij een „Vermeer“ kocht en het bleek een „van Meteren“ te zijn. Zelfs in dit geval niet, waar van Meteren toch ook een kunstenaar is.

Het heet nu, dat wij niet moeten beginnen bij Gen. I maar bij Joh. 3:16. Ja — dat spiritualistisch vindje is bekend.

Zoo komt men dan ook tot de verhouding van geloof en wetenschap.

Zie, als „de Kerk“ God den Vader belijdt als Schepper van hemel en aarde, dan is dat geen geologie. En als de Schrift geschiedenis geeft, dan is dat geen werkelijke geschiedenis. De Schrift onderwijst geen anthropologie of biologie, d.w.z. kennis van het menschelijk lichaam.

Dat is natuurlijk onzin. Want de Schrift en dus de gehoorzame kerk onderwijst wel geologie en historie enz.

Zij zegt ons het allervoornaamste, geeft ons het fundament, want zij belijdt, wie de Maker is van wereld en mensch, en wie de mensch is.

Als men dan spreekt van „heilige geschiedenis“, dan wil men zeggen: geen geschiedenis. En dan gaat men voort met te roemen van God als den Schepper van hemel en aarde, en men loochent alles.

Nog wordt gezegd, dat God vrij is ten aanzien van Zijn werken, „ontheven“ aan de wereld, wat niets anders is dan nominalisme, ook al wordt dit eerst afgewezen.

Onze vadersen wisten wel, wat zij deden, als zij in art. 9 onzer geloofsbekentenis de ketteren noemen: Marcion, Arius, Sabellius enz.

De Hendrik de Cock had het in de Reformatie der negentiende eeuw te doen met Arius. Onze tijd wordt weer onthaald op Marcion. En in de goddelooze gnostiek zitten „waarheidselementen“.

Het is meer dan genoeg om te weten, dat wij hier weer te doen hebben met het oude spiritualisme, dat in de dagen van Calvijn zooveel eenvoudige geloovigen verleide.

De kerk van onzen Heere Jezus Christus mag wel waakzaam zijn.

Met hartelijke groeten en heilbiede uw toegenegen
MARNIX.

De z.g. oecumenische „synode“, II.

C. — BESLUITEN VAN DIE SINODE.

U deputate gee die besluite van die sinode in die orde van die agenda, met verwysing na die betreffende artikels van die acta, terwyl waar nodig enige toelichting gegee word. Aangesien die besluite deur ons generale sinode bekragtigt moet word, gee ons hulle in vetletters weer sodat hulle maklik herkenbaar is.

1. — LEERSTELLIGE PUNTE (Art. 63, 84, 111).
Hierdie punte is breedvoerig toegelig en bespreek. Op voordrag van Kommissie II is deur die sinode as volg besluit:—

1. Die ekumeniese sinode gee uitdrukking aan sy waardering vir die werk wat gedoen word deur sulke organisasies as die Calvinistiese Aksielokomitee (Calvinistiese Action Committee — V.S.A.), Evangelie en Wereld (Nederland), Federasie van Calvinistiese Studentevereniging in S.A. (F.C.S.V.) en Calvinistiese Studiekring (S.A.), en bemoedig hierdie organisasies sowel as kolleges, universiteite en teologiese fakulteite, om die waarhede van die Geref. geloof te bestudeer en uiteen te sit.

2. Die sinode benoem 'n kommissie van twee om 'n konspek-tulens op te stel wat die kernwaarhede (salient truths), bespreek onder I, A—E, uiteen sal sit, as 'n bevestiging van ons fundamentele oortuiginge, soos beliggam in ons konfessies. Hierdie getuenis sal rigting gee aan toekomstige studies en sal ons eie posisie duidelik verklaar in die huidige verarring.

Die getuenis is opgestel deur dr. G. C. Berkouwer en prof. D. H. Kromminga. Na 'n klein redaksionele wysiging is dit deur die sinode aanvaar. In sy finale vorm lui dit as volg: (vgl. Die Kerkblad, 6 Desember 1946, bl. 20).

Kommissie II het sy konklusie as volg gemotiveer:—

Deur Calvinistiese organisasies en akademiese liggame aan te moedig om die vraagstukke van die tyd te bestudeer, begaan die sinode nie die fout om akademiese ondersoekinge te begin nie. Hiermee word nie bedoel dat die vraagstukke nie kerklik van aard is nie. Dit gaan hieroor dat ons diskussies en formuleringe nie ryp genoeg is om enige respektabele en oortuigende aankondiginge op hierdie tydstip te doen nie. Die weg tot hierdie ryphed is deur diskussies in klaskamers en deur die verbreding van die gedrukte woord. Die kerk as organisme moet diep bewus word van sy groot geleentheid en die uitdaging aanvaar. Vrye uitwisseling van gedagtes tussen toegewyde geleerdes van drie kontinente sal die nodige vryheid van ondersoek en formulering gee, wat mettertyd kan dien as grondwerk vir toekomstige sinodale verklaringe.

Op voorstel van prof. S. du Toit is egter die volgende as derde punt by die bogenoemde twee gevoeg:

3. (a) Die sinode besluit om kommissies aan te stel vir 'n deeglike ondersoek van alle vraagstukke wat in verband staan met punte I, A—E, II, B, I, en C 2, 3 van die heriene agenda, in sover die kerk as instituut en sy leer betrokke is.

(b) Die kommissies sal bestaan uit lede van die kerke